

Vətənin keşiyində

Azərbaycan Demokratik Respublikası fəaliyyət göstərdiyi 23 ay ərzində dövlət quruculuğu sahəsində xeyli iş görməyə müvəffəq oldu. Respublikanın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi missiyasını ilk zamanlar ordu öz üzərinə götürmüş və 1919-cu ilin martın 28-də yaradılmış bölmə (Hərbi Nazirliyin Baş Qərargahının general-kvartirmeyestr şöbəsinin keşfiyyət bölməsi) halında bu işin öhdəsindən bacarıqla gələ bilmişdi. Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi ilk milli xüsusi xidmət orqanının varisi olmaqla, əsasını bu bölmədən götürmüşdür.

1920-ci il aprelin 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqut etməsi ilə keşfiyyət və əks keşfiyyət sistemini daha da təkmilləşdirmək səyləri də yarımçıq qaldı. O vaxtdan etibarən Azərbaycanda imperiya siyasətini həyata keçirən və bolşevik rejiminin gücləndirilməsinə xidmət etməklə bu işdə inzibati alət rolunu oynayan Azərbaycan Fövqəladə Komissiyası, bir qədər sonra isə Azərbaycan Dövlət Siyasi İdarəsi və Xalq Daxili İşlər Komissarlığı yaradıldı.

Həmin təşkilatların adları tariximizdə kütləvi represiyalarla xatırlanmaqdadır. Rəsmi məlu-

mata görə 1920—1950-ci illərdə ölkəmizdə represiyaya məruz qalaraq, məhv olunanların sayı 400 min keçmiş, yarım milyondan çox insan isə ölkədən sürgün edilmişdir.

50-ci illərin sonlarından etibarən respublika təhlükəsizlik orqanlarında milliləşmə və tarixi ədalətin bərpa edilməsi, represiyaya məruz qalmış bir çox insanların hüquqi və mənəvi bəraət alması istiqamətində xeyli işlər görüldü. Bu proses bilavasitə ömrünün böyük bir hissəsini təhlükəsizlik orqanlarına həsr etmiş görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun Azərbaycan

Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsində əks-keşfiyyətə rəhbərlik etdiyi illər ərzində, xüsusilə də komitə rəhbərliyinə irəli çəkildiyi 1964-cü ildən sonrakı dövrdə milli kadrların həlledici iş sahələrində rəhbər vəzifələrə təyin olunması nəzərəcarpacaq şəkildə geniş vüsət almağa başladı.

Azərbaycan Respublikası 1991-ci ilin oktyabr ayında özünün dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin maddi-texniki və kadr bazası əsasında 1991-ci il noyabr ayının 1-dən Azərbaycan Respublikası Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi təsis edilmiş, 1993-cü ildə Heydər Əliyevin dövlət başçısı seçilməsindən sonra Milli Təhlükəsizlik Nazirliyində dərin islahatlara başla-

nılmışdır.

Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin fəaliyyətinin hüquqi əsasını Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Milli Təhlükəsizlik haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Keşfiyyət və əks-keşfiyyət fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının digər normativ-hüquqi aktları, icra hakimiyyəti orqanlarının normativ-hüquqi aktları, habelə Azərbaycan Respublikası tərəfindən bağlanmış beynəlxalq müqavilə və sazişlər təşkil edir. Bu fəaliyyət insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarına riayət olunması, humanizm, dövlət və cəmiyyət qarşısında cavabdehlik, birtərəfli prinsiplərinə əməl olunması ilə həyata keçirilir.

A. CƏLALOĞLU.

31 mart—Azərbaycanlıların Soyqırımı Günüdür

Ermənilər bütün dövrlərdə xəyanətkar olublar

Azərbaycan xalqı 1918-ci ilin mart-aprel aylarında dinc əhalinin qanlı soyqırım hadisələrini heç vaxt unutmayacaq, 1918-cii lin mart hadisələrinin təşkilatçısı və icraçıları erməni millətçiləri, Daşnak-sütyun partiyası və onun terrorçu birləşmələri eləcə də əksəriyyəti erməni və slavyan millətlərin nümayəndələrindən təşkil olunmuş Bakı Kommunasının bolşevikləri idilər. Mart soyqırımını qabaqcadan planlaşdıran bolşevik-daşnak qrupu belə bir şayiə yaymışdır ki, guya Bakıda müsəlmanlar Osmanlı sultanının himayəsi ilə silahlı üsyan hazırlayırlar. Odur ki, Bakıda yaşayan ermənilər 1918-ci ilin əvvəlində Cənubi Qafqaz cəbhəsindən çıxarılmış rus əsgərlərinin silah və sursatları ilə təchiz olundular. Müxtəlif cəbhələrdən bolşeviklərin razılığı ilə bir neçə min erməni əsgəri də gətirilib Bakıda yerləşdirilmişdi. Vəziyyətin ağırlığını hiss edən müsəlman siyasi xadimləri qanlı qırğının qarşısını ala bilmək üçün qüvvələri səfərbər edə bilmədilər. Hələ mart hadisələrindən yarım il əvvəl Bakı sovetinə keçirilmiş seçkilərdə Müsavat partiyası bolşeviklərdən iki dəfə çox səs qazanmağa müvəffəq olmuşdu. Bu, bolşevikləri çox narahat edirdi və onlar müstəqil milli dövlətin yaradılmasına imkan vermək istəmirdilər. Buna görə də soyqırım təşkilatçılarının əsas məqsədi get-gedə siyasi nüfuzu artmaqda olan Müsavat partiyasını məhv etmək, Azərbaycanın müstəqilliyi ideyalarına, milli-demokratik qüvvələrə ağır zərbə vurmaq idi.

Beləliklə, martın 30-da qırğının həyata keçirilməsinə rəhbərlik etmək üçün başda bolşevik daşnak Şaumyan olmaqla Bakı Soveti yanında İnkilabi Müdafiə Komitəsi yaradıldı. Həmin gün döyüşlər başlandı. Qırğın ərəfəsində öz bitərəfliyini elan etmiş Daşnaksütyun partiyası və Erməni Milli Şurası Bakı Sovetini müdafiə etdi, Soyqırımı Bakının erməni mənşəli əhalisi də qoşuldu. Eserlər və kadetlər də bolşeviklərin tərəfinə keçdilər.

Mart hadisələri mahiyyət etibarilə əsil soyqırım idi. Xəzər hərbi donanmasının topları müsəlmanlar yaşayan məhəlləri şiddətli top atəsinə tötdular. Martın 31-də eməni başkəmənləri «Kərpixana», «Məmmədli» və «Zibilli dərə» məhəllərində yaşayan azərbaycanlıları tamamilə məhv etdilər. Heç kimin qaçmasına yol verməməyə üçün bolşeviklər «müsavətçiləri məhv etmək» pərdəsi altında Bakı limanını ələ keçirmiş, içərişəhəri mühasirəyə almışdılar. Aprelin 1-də erməni əsgərləri buraya daxil olaraq dəhşətli qırğınlar törətdilər. Üç gün ərzində təkcə Bakıda 12000-dən çox azərbaycanlı qətlə yetirilmişdi.

Erməni bolşeviklər bununla kifayətlənmədilər. Qanlı qırğınlar Andronikin, Lalayansın, Əmirovun və digərlərin başçılıq etdiyi quldur-terrorçu erməni dəstələri tərəfindən Azərbaycanın ətraf qəzalarında da davam edirdi. Şaumyan tərəfindən səlahiyyət verilmiş, Hamazpın başçılıq etdiyi erməni silahlı dəstələri Quba qəzasının 122 kəndini dağıtmış,

yandırmış, təxminən 2000 nəfəri vəhşicəsinə qətlə yetirmişdi. Bundan sonra terrorçular Xaçmaz, Göyçay, Ağdaş, Kürdəmir, Salyan və Lənkəran qəzalarında talanlar və qırğınlar törətmişlər. Atabekovun və Lalayansın erməni hərbi hissələri Şamaxı qəzasında 8000 nəfəri qətlə yetirmişdi ki, onların da 1653 nəfəri qadın, 965 nəfəri uşaq olmuşdur. Lalayansın göstərişi ilə kəndlərin birində qadınlar məscidə doldurularaq diri-diri yandırılmışdılar. Kürdəmirde quldurlar 56 ev və 2 məscid binasını yandırmışdılar.

Qanlı soyqırım İrəvan, Göyçə, Cavanşir, Zəngəzur qəzalarının müsəlman kəndlərində, Naxçıvan və Qazaxda da davam etdirilmişdi. İrəvan, Göyçə və Qazaxda 200, Qarabağ və Zəngəzurda 75 kənd yandırılmışdı, Soyqırım 1918-ci il sentyabrın ortaları nadək davam etmişdi.

Bu soyqırımda 600 minə yaxın azərbaycanlı vəhşi erməni millətçiliyinin qurbanı olmuşdu.

Yalnız Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılması və qardaş Osmanlı dövlətinin Qafqaz İslam Ordusunun köməyə gəlməsi nəticədə bu qanlı faciələrə son qoyuldu.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti mart soyqırımını hadisələrini təhqiq etmək üçün Təhqiqat Komissiyası yaratmışdı, lakin Cümhuriyyətin süqutu bu işi başa çatdırmağa imkan vermədi. Yalnız Azərbaycan öz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra soyqırım hadisəsi haqqında real tarixi faktlar istimaiyyətə açıqlandı. Ulu öndər Heydər Əliyevin 26 mart 1998-ci il tarixi fərmanı ilə mart soyqırımına ilk dəfə hüquqi-siyasi qiymət verildi, beynəlxalq ictimaiyyətin diqqəti bu antihumanist, ümumbəşəri cinayətə cəlb olundu. Həmin fərmanla 31 mart—Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü elan olunmuşdur.

Aslan CƏLİLOV.

QƏBƏLƏ RAYON İCRA HAKİMİYYƏTİ BAŞÇISININ 2015-ci İLİN APREL AYINDA YERLƏRDƏ KEÇİRƏCƏYİ QƏBULLARIN VƏ GÖRÜŞLƏRİN QRAFİKİ

Tədbirin keçiriləcəyi yaşayış məntəqəsinin adı (şəhər, qəsəbə, kənd)	Tarix	Görüşün keçiriləcəyi yer və vaxtı
Bunud kəndi	07.04.2015	Kənd məktəbi, saat 15 ⁰⁰
Mirzəbəyli kəndi	14.04.2015	Kənd məktəbi, saat 15 ⁰⁰
Tövlə kəndi	21.04.2015	Kənd məktəbi, saat 15 ⁰⁰
Əmirvan kəndi	28.04.2015	Kənd məktəbi, saat 15 ⁰⁰

Qəbula dəvət olunurlar: təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və turizm şöbələrinin, hüquq-mühafizə orqanlarının, əhalinin sosial müdafiəsi, məşğulluq, gigiyena və epidemiologiya mərkəzlərinin, dövlət sosial müdafiə fondunun, poçtamtın, telekommunikasiya qovşağının, elektrik şəbəkəsinin, yol istismar, baytarlıq, qaz istismar, suvarma sistemləri, meşələrin bərpası və mühafizəsi idarələrinin rəhbərləri.

Torpaqların eroziya və şoranlaşması ilə bağlı zona tədbiri

Bu günlərdə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) Elmi-Tədqiqat Eroziya və Suvarma İnstitutunun və Qəbələ Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə zona elmi-praktik seminarı keçirilmişdir.

Rayonun Hacıalılı kəndində keçirilən tədbirdə Qəbələ, İsmayilli və Şamaxı rayonlarında əkinçilik və meyvəçiliklə məşğul olan fermerlər, aqronomlar, fərdi torpaq mülkiyyətçiləri və eyni zamanda yerli icra nümayəndələri iştirak ediblər. İnstitutun elmi işlər üzrə direktor müavini, aqrar elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, Nobel medalı döş nişanı ilə təltif olunmuş Zakir Əliyev, İnstitutun laboratoriya müdiri Coğrafiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru Fərrux Xəlilov çıxış ediblər. Çıxış edənlər bildirdilər ki, seminarın keçirilməsində əsas məqsəd son 5 il ərzində eroziya və şoranlaşmanın qarşısının alınması, müasir suvarma sahəsində əldə olunan elmi nailiyyətləri göstərmək, bu sahə ilə məşğul olan mütəxəssislərə yeni texnologiyaları təbliğ etmək və ictimaiyyət arasında maarifləndirmə

ilərini aparmaqdır.

Nətiqələr ölkəmizin ümumi ərazisinin 8.61 milyon hektar olduğunu və bunun 60 faizini dağlıq və dağətəyi zonalar təşkil etdiyini bildirdilər. Məlumdur ki, əkinçilik üçün yararlı torpaq sahələri dağlıq və dağətəyi zonalar üçün xas olan quraq ərazilərdə geniş yayılıb. Mütəxəssislər ölkəmizin dağlıq və düzən ərazilərində suvarma suyu qıtlığının mövcud olduğunu və nəticədə torpaqların tədricən eroziya və şoranlaşmaya məruz qaldığını qeyd ediblər.

Zakir Əliyev əkin sahələrindən səmərəli istifadə etmək üçün alternativ suvarma sistemlərinin geniş tətbiq edilməsinin vacibliyini qeyd edib. Torpaqların münbitliyinin qorunub saxlanılması və əkinçiliyi inkişaf etdirərək məhsuldarlığı artırmaq üçün ən başlıca məsələ suvarma sisteminin düzgün qurulmasından asılıdır. Nəticədə torpaqlar eroziya və şoranlaşmaya məruz qalmaz, məhsuldarlıq yaxşı olar.

(Ardı 6-cı səhifədə).